

Sygnatura akt II Ns 1271/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR A. M.

Protokolant: sekr. sąd. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2018 roku, w Ł.

na rozprawie

sprawy z wniosku L. T.

z udziałem R. T., W. M.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Z. T.

postanawia:

odmówić wnioskodawczyni L. T. zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po Z. T., synu Z. i I., zmarłym w dniu (...)roku w Ł..

Sygnatura akt II Ns 1271/17

UZASADNIENIE

W apelacji od postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie o sygnaturze(...), wniesionej przez L. T.

w dniu 4 lutego 2017 roku, L. T. wniosła o przyjęcie i zatwierdzenie przez Sąd oświadczenia L. T. o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu (...)roku, ojcu -Z. T., ostatnio stale zamieszkałym w Ł. (wniosek k. 39-43 akt II (...))

Pismem z dnia 10 listopada 2017 roku wnioskodawczyni L. T. uzupełniła braki formalne wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że L. T. w chwili śmierci swojego ojca Z. T. nie miała żadnej wiedzy na temat składników majątku zmarłego, jako że nie utrzymywała kontaktu ze zmarłym ani jego najbliższymi. Zatem nie składając w ówczesnym czasie skutecznego oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po zmarłym Z. T. działała w błędnym, aczkolwiek usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że w skład spadku po zmarłym nie wchodzi żadne długi. O fakcie, że spadek po jej ojcu jest obciążony jakimiś długami dowiedziała się dopiero z treści zawiadomienia o terminie posiedzenia w sprawie

o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym ojcu Z. T., to jest w sprawie zarejestrowanej pod sygnaturą (...)(wniosek k. 13-17).

Pismem z dnia 29 grudnia 2017 roku uczestnik W. M. wniósł o oddalenie wniosku. W treści pisma podniósł, że L. T. na rozprawie w dniu 4 listopad 2016 roku poinformowała Sąd, że uzyskała wiedzę o swoim powołaniu do spadku w 2012 roku. Jednocześnie oświadczyła, że nie miała pewności, czy została powołana do spadku po zmarłym ojcu Z. T., czy też po zmarłym bracie Z. T.. Uczestnik podkreślił, że wnioskodawczyni mimo swoich wątpliwości przez 4 lata nie dołożyła starań zmierzających do rzeczywistego stanu spadku zarówno po swoim ojcu, jak i po swoim bracie. Zdaniem

uczestnika L. T. nie zachowała rocznego terminu, o jakim jest mowa w art. 88 § 2 k.c. (pismo z dnia 29 grudnia 2017 r. k. 30-31).

Uczestnik R. T. na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2018 roku przyłączył się do stanowiska wnioskodawczynie (protokół rozprawy k. 39).

Stanowiska wnioskodawczynie i uczestników nie uległy zmianie do zamknięcia rozprawy.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

L. T. urodziła się w dniu (...) w Ł., jest córką Z. T. i I. z domu B.. Wnioskodawczynie miała braci K. T. i Z. T., którzy zmarli przed dniem śmierci ojca – Z. T. (okoliczność bezsporna).

Z. T., syn Z. i I., zmarł w dniu (...) roku w Ł. jako rozwiedziony (odpis skrócony aktu zgonu k. 3 akt II (...)).

L. T. od ósmego roku życia wychowywała się w domu dziecka. Nie utrzymywała kontaktów ze ojcem Z. T., który był alkoholikiem. Z bratem Z. T. miała kontakt sporadyczny, ponieważ większość czasu przebywał on w zakładach karnych (przesłuchanie wnioskodawczynie k. 40).

L. T. o śmierci ojca dowiedziała się w styczniu 2001 roku z telegramu. Pogrzeb organizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Wnioskodawczynie brała w nim udział. L. T. nie ustalała, czy po ojcu pozostały długi ponieważ nie miała z nim kontaktu i nie miała rodziny w Ł.. Po śmierci ojca wnioskodawczynie od nikogo nie uzyskała informacji, że po jej zmarłym ojcu pozostały długi (przesłuchanie wnioskodawczynie k. 40).

W 2012 roku L. T. otrzymała z Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie pozew o zapłatę wraz z nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 lutego 2012 roku. Do pozwu załączono umowę przelewu wierzytelności z dnia 24 czerwca 1994 roku. (okoliczność bezsporna, przesłuchanie wnioskodawczynie k. 40, pozew k. 21-21v., nakaz zapłaty k. 22-22v).

Załączona do pozwu umowa przelewu wierzytelności z dnia 24 czerwca 1994 roku była zawarta przez (...) Spółkę cywilną a (...) Bankiem (...) w Ł., na podstawie niniejszej (...) Bank (...) w Ł. przeniósł swoją wierzytelność wobec dłużnika Z. T., wynikającą z umowy z dnia (...) roku, na rzecz spółki cywilnej (...) (kopia umowy o przelew wierzytelności z dnia (...) roku k. 4).

W przedmiotowej umowie nie było wskazanego adresu ani numeru PESEL Z. T. (okoliczność bezsporna).

Wnioskodawczynie wniosła od nakazu zapłaty sprzeciw, datowany na dzień 26 marca 2012 roku. Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie umorzył postępowanie wskutek cofnięcia pozwu przez powoda (pozew k. 21-21v., nakaz zapłaty k. 22-22v., sprzeciw k. 23-24, postanowienie k. 27-27v.).

Wnioskodawczynie po otrzymaniu wyżej wskazanych dokumentów z Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie nie czyniła żadnych ustaleń czy zadłużenia dotyczyło jej ojca Z. T., czy też jej brata Z. T.. L. T. nie widziała takiej potrzeby, aby ustalać, do kogo należał ten dług, ponieważ nie utrzymywała z ojcem kontaktów, a z bratem miała sporadyczny kontakt (przesłuchanie wnioskodawczynie k. 40).

L. T. złożyła w dniu 4 listopada 2016 roku oświadczenie o przyjęciu spadku po zmarłym Z. T. z dobrodziejstwem inwentarza (oświadczenie k. 19 akt o sygnaturze II Ns 1396/16).

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze (...) postanowił stwierdzić, że spadek po Z. T., synu Z. i I., zmarłym (...) roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł. na podstawie ustawy nabyła córka L. T. (córka Z. i I.) w całości. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że oświadczenie L. T. o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza zostało złożone po upływie 6-miesięcznego

terminu od dowiedzenia się o dacie zgonu ojca, co czyni je prawnie nieskutecznym (postanowienie z 28.12.2016 r. k. 30 z uzasadnieniem k. 33-35 akt o sygnaturze (...)).

W dniu 4 lutego 2017 roku L. T. złożyła do Sądu apelację od wskazanego powyżej postanowienia, zawierającą wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz o przyjęcie przez sąd oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 28 stycznia 2001 roku Z. T. (apelacja k. 39-43 akt o sygnaturze (...))

W dniu 5 marca 2017 roku L. T. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po Z. T. oraz oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku z powodu błędu (oświadczenie k. 36).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej, w tym w oparciu o dowód z przesłuchania wnioskodawczynie oraz dokumenty znajdujące się w aktach i w załączonych aktach postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze (...). Zasygnalizować przy tym należy, iż Sąd czyniąc ustalenia faktyczne na podstawie złożonych do akt kserokopii dokumentów, miał na uwadze treść art. 308 kpc.

Sąd pominął dowód z przesłuchania uczestnika R. T., mając na względzie, iż wskazany uczestnik poza okolicznością, iż wnioskodawczynie nie utrzymywała żadnych kontaktów z ojcem, nie posiadał wiedzy o terminie, sposobie i okolicznościach kiedy to wnioskodawczynie powzięła informację o rzeczywistym stanie schedy spadkowej po zmarłym ojcu.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył co następuje:

Wniosek L. T. nie zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje odmową zatwierdzenia wnioskodawczynie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 28 stycznia 2001 roku Z. T..

Podstawę prawną przedmiotowego wniosku stanowi przepis art. 1019 § 2 kc.

Przepis ten stanowi, iż spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. W tym celu musi złożyć stosowne oświadczenie przed Sądem, w oświadczeniu tym musi jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca - art. 1019 §2 k.c. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd art. 1019 §3 k.c. Stosuje się przy tym przepisy o wadach oświadczenia woli. W myśl art. 84 §2 k.c. można powoływać się na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby dana osoba nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, nie postąpiłaby tak jak dotychczas (błąd istotny). Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 84 § 1 kc zdanie pierwsze i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Z drugiej strony o błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, czy też inaczej, gdy "błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy" (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 czerwca 2005 roku, sygn. IV CK 799/04; publ. OSNC 2006/5/94). W postanowieniu z 9 listopada 2012 roku (sygn. akt II CSK 172/12, LEX nr 1299156) Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylenie się od skutków prawnych złożenia albo niezłożenia oświadczenia woli w oparciu o przepisy o wadach oświadczenia woli, jeśli pomiędzy niedołożeniem wymaganej w okolicznościach sprawy dbałości a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. W orzecnictwie wskazuje się wyraźnie na wymóg aktywizacji spadkobierców celem powzięcia informacji o ewentualnych pasywach spadku, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności dotyczących sytuacji rodzinnej spadkobierców po śmierci jednego z jej członków. Sąd Najwyższy w

postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 roku (sygn. akt IV CSK 612/11) wskazał, że błędem istotnym spadkobiercy (art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 2 k.c.) jest brak wiedzy

o stanie spadku (długach spadkowych), mimo powziętych przez tego spadkobiercę odpowiednich, możliwych działań zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku. Zgodnie z art. 88 § 2 k.c. uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wygasa w razie błędu – z upływem roku od jego wykrycia.

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż w ocenie Sądu, mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, wnioskodawczyni L. T. o swoim tytule powołania do spadku po Z. T. dowiedziała się w styczniu 2001 roku, kiedy to otrzymała telegram z informacją o śmierci ojca. Termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po Z. T., upłynął wnioskodawczyni najpóźniej w dniu 31 lipca 2001 roku. Jednakże, w ocenie Sądu, mając na względzie fakt, iż wnioskodawczyni nie utrzymywała kontaktów z ojcem, bowiem od ósmego roku życia była wychowanką domu dziecka, a tym samym nie знаła żadnej rodziny, nie miała żadnych informacji co do źródeł utrzymania swojego ojca, nie składając oświadczenia

w przedmiocie odrzucenia spadku do 31 lipca 2001 roku znajdowała się w stanie usprawiedliwionego błędu. Sytuacji uległa zmianie w marcu 2012 roku, kiedy to wnioskodawczyni otrzymała dokumenty z Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie, to jest pozew wraz z załącznikiem – umową z dnia 24 czerwca 1994 roku i nakaz zapłaty. Na podstawie przywołanej dokumentacji wnioskodawczyni ustaliła, iż doręczony jej nakaz zapłaty dotyczy zadłużenia jakie po sobie pozostawił Z. T., jednakże nie wiedziała czy chodzi o zadłużenie brata czy też ojca, bowiem w doręczonych jej dokumentach nie było wskazania ani numeru pesel dłużnika ani jego adresu. Mając na względzie doręczone L. T. dokumenty oraz wątpliwość, która zrodziła się wobec faktu tożsamego imienia

i nazwiska tak brata jak i ojca, wnioskodawczyni nie podjęła żadnych czynności, żadnych starań aby ustalić z jakiego tytułu i kogo dotyczy dług, ujawniony w 2012 roku, do odpowiedzialności za który została zobowiązana nakazem zapłaty. Tym samym w ocenie Sądu L. T. w marcu 2012 roku miała realną możliwość ustalenia rzeczywistego składu schedy spadkowej jaką pozostawił jej ojciec – Z. T.. Jednakże nie podjęła żadnych czynności mających na celu ustalenia czy dług dotyczy jej ojca, czy też zmarłego brata Z. T.. Przede wszystkim L. T. jako pozwana przed Sądem Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie, dowiedziała się o istnieniu umowy kredytowej, z którego miał wynikać dług, a zatem miała ona prawo uzyskać dostęp do wskazanej umowy, a na jej podstawie ustalenia tak adresu jak i numeru pesel dłużnika. Nadto, mogła się ona również skontaktować z wierzycielem, z prośbą o wyjaśnienie tej kwestii. Tym samym z dniem otrzymania pozwu i nakazu zapłaty w marcu 2012 roku, po stronie wnioskodawczyni zaktualizował się obowiązek dochowania należytej staranności, która winna ujawnić się w podjęciu działań w celu ustalenia źródła długu. Oznacza to, że właśnie od tego czasu (od dnia 26 marca 2012 roku – wtedy to wnioskodawczyni sporządziła sprzeciw od nakazu zapłaty) otworzył się dla L. T. bieg jednoroczny termin do złożenia oświadczenia o uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym Z. T., który skończył się z dniem 26 marca 2013 roku.

Wszystkie przedstawione powyżej okoliczności, w ocenie Sądu orzekającego

w przedmiotowej sprawie przemawiają za stwierdzeniem, iż L. T. nie dochowała należytej staranności w dbałości o swoje sprawy, bowiem mając od marca 2012 roku uzasadnione przypuszczenie o istnieniu długu w spadku po Z. T., nie podjęła żadnych czynności mających na celu ustalenie co wchodzi w skład spadku po zmarłym,

a przede wszystkim, do kogo należał dług dochodzony pozewem doręczonym jej w 2012 roku, wykazując się przy tym całkowitą indolencją. Zatem jej błąd, który wykryła w marcu 2012 roku, nie jest błędem usprawiedliwionym okolicznościami sprawy. Termin do złożenia wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym ojcu Z. T. upłynął w dniu 26 marca 2013 roku. Tym samym, w ocenie sądu, wnioskodawczyni nie może skorzystać z dobrodziejstwa przewidzianego dyspozycją art. 1019 kc, bowiem instytucja zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku nie odnosi się do takich sytuacji, w których osoba przez swoją nieuwagę i brak należytej staranności w prowadzeniu swych spraw, nie składa w określonym ustawą jednorocznym terminie oświadczenia w przedmiocie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

(...)

(...)